

Despre Necesitatea de a Extinde Numărul Participanților la Luarea
Deciziilor Legate de Politica de Apărare și Politica Externă
(*“About the Necessity of Women’s Participation in Decision-Making on
Security and Foreign Policy”*)

Mihaela-Adriana PĂDUREANU

*Center for Eastern European and Asian Studies at the National University of Political Studies
and Public Administration*

Abstract:

In the following article I am trying to formulate a brief comment on the topic of Romanian women's participation in the process of decision-making in areas that have been traditionally dominated by male employees: defense and foreign policy. I will discuss on the one hand, the need to expand the number of experts participating in the debates on defense and foreign policy and, on the other hand, the possibility of increasing the number of women in leadership positions in these two areas.

Keywords: *Romania; women’s expertise; international relations; patriarchal structure.*

În cele ce urmează, voi prezenta un scurt comentariu legat de subiectul participării femeilor din România la luarea deciziilor în domenii în care în mod tradițional au fost mai mulți angajați bărbați: apărarea și politica externă. Voi discuta, pe de o parte, de nevoia de a extinde numărul expertelor care participă la dezbateri privind politica de apărare și politica externă, iar pe de altă parte, posibilitatea creșterii numărului de femei aflate în funcții de conducere în aceste două domenii.

Majoritatea autorilor pe care îi citim pe parcursul studiilor de licență, masterat sau/și doctorat în domeniul științelor sociale sunt bărbați. Cele mai multe dintre teoriile despre care învățăm au fost formulate de bărbați, iar deciziile legate de cum răspundem problemelor de apărare

și securitate sunt luate de bărbați¹. Din perspectiva acestui articol, ne interesează componența instituțiilor care sunt responsabile de luarea deciziilor de apărare și securitate națională pentru a vedea care este numărul de femei și bărbați care lucrează în aceste instituții și participă la luarea deciziilor sau a căror expertiză este utilizată de către decidenții politici pentru a se informa și, eventual, a dezbate propuneri, idei, soluții și abordări în aceste domenii. Din ceea ce am menționat mai sus reiese că avem două criterii diferite pentru a evalua participarea femeilor la luarea deciziilor în aceste domenii: numărul de angajați și participarea la luarea deciziilor. Nu este obligatoriu ca un număr ridicat de angajate în instituții precum Ministerul Afacerilor Interne sau Ministerul Afacerilor Externe să fie echivalent cu un număr ridicat de persoane care participă la luarea deciziilor sau care sunt consultate privind opțiunile de politici. Mai mult decât atât, deoarece numărul angajaților din unele instituții care au atribuții în aceste domenii este foarte dificil de aflat, această dimensiune este aproape de necercetat². În orice caz, cel puțin la nivelul conducerii instituției, până acum au fost doar bărbați miniștri la Ministerul Apărării³ și o singură femeie la conducerea Ministerului afacerilor Interne; la fel la Ministerul de Externe (dar au existat secretari de stat). Același lucru este valabil și pentru șefii Serviciului de Informații Externe⁴. Subliniez că simplul fapt că funcția este exercitată de o femeie nu este echivalent cu o eficiență crescută a instituției, însă arată cel puțin disponibilitatea societății respective de a accepta ca o femeie să aibă autoritate în domeniul respectiv.

În România, conform Constituției (art. 92), Președintele este comandantul forțelor armate și cel care prezidează Consiliul Suprem de Apărare a Țării. Rolul acestei instituții este de a stabili modalitățile de asigurare a apărării și securității naționale (art. 119)⁵. După 1990, este înființat prin legea nr. 39/1990 Consiliul Suprem de Apărare a Țării, instituție care are rolul de a identifica cele

¹ Afirmația se referă la România. Spre exemplu, în prezent în componența Consiliului Suprem de Apărare a Țării nu se află nicio femeie: <https://csat.presidency.ro/ro/prima-pagina/componenta-csat> (02.06.2020).

² Marius Oncu, „În România sunt mai mulți angajați decât arată datele oficiale. Sute de mii de angajați care nu apar în Revisal lucrează toți la stat, inclusiv în serviciile secrete”, *Profit.ro* (27.08.2018), <https://www.profit.ro/stiri/economie/in-romania-sunt-mai-multi-angajati-decat-arata-datele-oficiale-sute-de-mii-de-angajati-care-nu-apar-in-revisal-lucreaza-toti-la-stat-inclusiv-in-serviciile-secrete-18184217> (02.06.2020).

³ Galeria foto, Ministerul Apărării Naționale, Miniștrii Apărării Naționale (Ministers of National Defence), <https://www.mapn.ro/fotodb/ministrii?page=1> (03.06.2020).

⁴ Serviciul de informații externe: Șefii serviciului de informații externe, <https://www.sie.ro/istoria.html> (03.06.2020).

⁵ Constituția României, <http://www.cnas.ro/casamm/media/pageFiles/Constitu%C5%A3ia%20Rom%C3%A2niei.pdf> (02.06.2020).

mai bune modalități de apărare a țării și statului în timp de pace sau de război. Conform acestei legi, din componența Consiliului fac parte:

„președinte: președintele României; b) vicepreședinte: primul-ministru al guvernului; c) membri: ministrul de stat însărcinat cu activitatea industrială și comercială; ministrul apărării naționale; ministrul de interne; ministrul afacerilor externe; șeful Departamentului de analiză politică al Președinției României; directorul Serviciului Român de Informații; secretarul de stat și șef al Marelui Stat Major; directorul Serviciului de informații externe.”¹

De asemenea Președintele este și cel care poate convoca ședințele CSAT fapt ce atestă importanța acestuia pentru stabilirea liniilor de acțiune în politica externă. Legea 415/2002 art. 5 (3) stabilește componența Consiliului având în vedere schimbarea organigramei unor instituții. Conform acesteia, din Consiliu fac parte:

„ministrul apărării naționale, ministrul de interne, ministrul afacerilor externe, ministrul justiției, ministrul industriei și resurselor, ministrul finanțelor publice, directorul Serviciului Român de Informații, directorul Serviciului de Informații Externe, șeful Statului Major General și consilierul prezidențial pentru securitate națională”².

În cele de mai sus am arătat care sunt prevederile legale privind componența instituției în care se decide în legătură cu acțiunile din sectoarele apărării și politicii externe. Enumerarea membrilor instituțiilor sau precizarea istoricului celor care au deținut funcții de conducere a avut ca scop să arată că femeile lipsesc din aceste structuri. Evident nu este exclus ca unele decizii să fie luate pe baza analizelor furnizate de consiliere experte, absolvente ale unor universități de profil. Cu toate acestea, astfel de contribuții nu sunt cunoscute publicului, prin urmare este recomandată creșterea vizibilității lor prin alte metode, cum ar fi un acces mai larg în spațiul public.

Considerăm că discutarea acestui aspect legat de femei care să ocupe posturi de decizie este cu atât mai legitimă în contextul creat de pandemia COVID-19, generată de infectarea cu noul

¹ Legea nr. 39 din 13 decembrie 1990 privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm?act_text?id=7873 (02.06.2020).

² Legea nr. 415 din 27 iunie 2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, <https://csat.presidency.ro/ro/prima-pagina/legea-de-organizare> (02.06.2020).

coronavirus. Numeroase voci din presă și din zona de analiză (suntem convinși că alături de ei s-au aflat și numeroși cetățeni atenți la desfășurarea evenimentelor) au remarcat că statele cu cele mai bune rezultate în gestionarea acestei crize au fost conduse de femei¹. Nicholas Kristof aretă într-un editorial pentru *The New York Times*, că femeile aflate la conducerea statelor care au răspuns mai eficient la această pandemie au fost mai înclinate să asculte ceea ce recomandă experții. Pe măsură ce schimbarea climatică va aduce noi provocări la adresa securității statelor, va deveni tot mai necesară implicarea unor experți din domenii diferite pentru a răspunde cât mai eficient în fața acestora și, mai ales, deschiderea față de ceea ce aceștia recomandă².

Acest scurt comentariu a urmărit să arate că femeile lipsesc de la conducerea instituțiilor cu rol relevant în domeniile apărării și politicii externe³ ceea ce are un impact negativ asupra răspunsului pe care îl formulăm în fața noilor amenințări la adresa securității.

Bibliografie:

- Consiliului Suprem de Apărare a Țării, <https://csat.presidency.ro/>.
- Ministerul Apărării Naționale, Miniștrii Apărării Naționale (Ministers of National Defence), Galeria foto,: <https://www.mapn.ro/fotodb/ministrii?page=1>.
- Oncu, Marius. „În România sunt mai mulți angajați decât arată datele oficiale. Sute de mii de angajați care nu apar în Revisal lucrează toți la stat, inclusiv în serviciile secrete”, *Profit.ro* (27.08.2018), <https://www.profit.ro/stiri/economie/in-romania-sunt-mai-multi-angajati-decat-arata-datele-oficiale-sute-de-mii-de-angajati-care-nu-apar-in-revisal-lucreaza-toti-la-stat-inclusiv-in-serviciile-secrete-18184217>.
- Serviciul de informații externe, Șefii serviciului de informații externe: <https://www.sie.ro/istoria.html>.
- Constituția României, <http://www.cnas.ro/casamm/media/pageFiles/Constitu%C5%A3ia%20Rom%C3%A2niei.pdf>

¹ Nicholas Kristof, „What the Pandemic Reveals About the Male Ego” *The New York Times*, (13.06.2020), <https://www.nytimes.com/2020/06/13/opinion/sunday/women-leaders-coronavirus.html> (14.06.2020).

² Transcript: Bill Gates speaks to the FT about the global fight against coronavirus, *Financial Times*, 09.04.2020, <https://www.ft.com/content/13ddacc4-0ae4-4be1-95c5-1a32ab15956a> (10.06.2020).

³ În acest număr al revistei într-un studiu privind participarea femeilor la dezbaterile din media Mădălina Dodescu arată că acestea sunt aproape absente de la astfel de întâlniri.

- Legea nr. 39 din 13 decembrie 1990 privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării,
http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=7873.
- Legea nr. 415 din 27 iunie 2002 privind organizarea și funcționarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării, <https://csat.presidency.ro/ro/prima-pagina/legea-de-organizare>.
- Kristof, Nicholas. „What the Pandemic Reveals About the Male Ego”, *The New York Times*, (13.06.2020), <https://www.nytimes.com/2020/06/13/opinion/sunday/women-leaders-coronavirus.html>.
- Transcript: Bill Gates speaks to the FT about the global fight against coronavirus, Financial Times, 09.04.2020, <https://www.ft.com/content/13ddacc4-0ae4-4be1-95c5-1a32ab15956a>